

FAS KRALLIĞI ÜLKE RAPORU

**ŞUBAT
2024**

FAS HAKKINDA GENEL BİLGİ

BAŞKENT:	Rabat
YÜZÖLÇÜMÜ:	710.850 Km ²
NÜFUS:	37.022.000
RESMİ DİL:	Arapça, Berberice
BAŞLICA ÖNEMLİ ŞEHİRLER:	Rabat, Kazablanka, Marakeş,
PARA BİRİMİ:	Fas Dirhemi
GSYİH:	147.343 milyon dolar
YILLIK ENFLASYON ORANI:	%6,6
VİZESİZ GEÇİŞ:	Görüntüle

Dış Ticaret

- Ülke ekonomisi liberal niteliktedir ve pek çok sektörde yabancılar için özel yatırım imkanı bulunmaktadır.
- Kazablanka ve Rabat ülkede ticari faaliyetlerin yoğunlaştığı şehirlerdir. Bir liman kenti olan Kazablanka, lojistik açıdan Fas'ın en stratejik şehridir.
- Fas ekonomisinde yeraltı kaynakları, tarım, turizm ve imalat sektörleri önemli bir yer tutmaktadır.
- Ülkenin başlıca ihracat ürünleri; fosfat, motorlu araçlar, kablolar ve gübredir.
- Fas'ın başlıca ithalat ürünleri ise petrol ve kömür, kimyasallar, makine ve donanımı, demir çelik ürünleri, taşıt araçları ile gıda ve içecektir.

Sektörler ve Fırsatlar

- Ülkemizden Fas'a en fazla ihracat otomotiv, plastik, demir-çelik, kara ulaşım araçları, tekstil elyafı ve mamulleri sektörlerinden gerçekleşmektedir.
- Başlıca ithalat ürünlerimiz ise altın, gümüş, organik olmayan kimyasallar ve kara ulaşım araçlarıdır.
- 2022 yılında Fas'a olan ihracatımız 3.7 milyar USD, ithalatımız 1.1 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 5 milyar USD 'ye yakın bir seviyeye ulaşmıştır.

Sektörler ve Fırsatlar

- Afrika'nın siyasi olarak en istikrarlı ülkesidir.
- Bankacılık sistemi gelişmiştir. Ülkede faaliyet gösteren uluslararası bankalar bulunmaktadır.
- Ülkenin %99' unun Müslüman olduğu bilinmektedir. Bu da kültürel yakınlık anlamında avantaj sağlamaktadır.
- Ülkede Türk ürünlerinin kalite algısı yüksektir.
- Fas ile ülkemiz arasında vize muafiyeti bulunmaktadır.
- Fas'ın sanayi alanlarını ve turizm sektörünü geliştirme amacına paralel olarak demir çelik başta olmak üzere inşaat malzemeleri ihtiyacı ülkemiz için ihracat fırsatı yaratmaktadır.

Fas'ın İthalat Pazarları

- Fas'ın ithalat yaptığı pazarlarda Avrupa ülkelerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. İspanya ve Fransa tarihi bağların da etkisiyle Fas'ın en önemli ticari ortaklarıdır.
- Türkiye, pazarın 3,7 milyar USD payına sahip olarak en büyük altıncı partner olarak sıralamada yerini almaktadır.
- 2022 yılında Türkiye'nin pazardaki payında %10,9 oranında bir büyüme gerçekleştiği görülmektedir.

Sıra No	İhracatçı Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022	2022 Oran%
*	Dünya	51.253.928	51.067.504	44.518.195	58.667.257	72.832.659	24,15
1	İspanya	8.106.186	7.948.025	6.783.381	9.228.029	10.271.071	11,30
2	Fransa	6.091.606	6.236.671	5.340.188	6.188.993	7.711.540	24,60
3	Çin	5.037.380	5.181.673	5.428.752	6.870.479	7.309.266	6,39
4	ABD	4.075.179	3.776.676	2.803.125	3.745.619	5.414.058	44,54
5	Suudi Arabistan	1.174.137	1.224.083	897.956	1.814.970	4.703.545	159,15
6	Türkiye	2.293.732	2.665.874	2.433.128	3.381.864	3.751.028	10,92
7	İtalya	2.864.890	2.740.885	2.310.285	2.973.294	3.300.733	11,01
8	Almanya	2.496.760	2.523.536	2.358.272	2.574.525	2.979.423	15,73
9	Rusya	1.762.171	1.364.664	1.624.670	2.015.534	2.259.767	12,12
10	Birleşik Arap Emirlikleri	820.158	907.054	511.665	1.023.240	1.430.927	71,51

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

En Çok İthal Edilen Ürünler

SIRA NO:	GTİP NO:	Ürün Açıklaması	2018	2019	2020	2021	2022
	Toplam	Tüm Ürünler	51.253.928	51.067.504	44.518.195	58.667.257	72.832.659
1	2710.19	Biyodizel içermeyen petrol veya bitümlü minerallerden orta yağlar ve müstahzarlar, ...	5.282.089	4.895.203	2.792.887	4.534.645	8.803.630
2	2711.13	Bütanlar, sıvılaştırılmış (safılığı >= %95 olan N-bütan veya izobütan hariç)	1.306.477	1.122.352	1.059.951	1.644.204	2.172.687
3	1001.99	Buğday ve meslin (ekimlik tohum ve durum buğdayı hariç)	674.936	705.757	1.041.490	1.158.046	2.139.603
4	2814.10	Susuz amonyak	424.107	391.098	420.582	769.286	2.113.049
5	2701.19	Kömür (toz haline getirilmiş olsun olmasın, aglomere edilmemiş) (antrasit ve bitümlü kömür hariç)	736.300	802.880	633.595	953.715	2.065.760

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

En Çok İthal Edilen Ürünler

SIRA NO:	GTİP NO:	Ürün Açıklaması	2018	2019	2020	2021	2022
6	2503.00	Her türlü kükürt (süblimleştirilmiş kükürt, çökeltmiş kükürt ve koloidal kükürt hariç)	855.594	719.684	515.451	1.095.780	1.854.253
7	8807.30	Uçakların, helikopterlerin veya insansız hava araçlarının parçaları (başka yerde sınıflandırılmamış) (planörler için olanlar hariç)	0	0	0	0	1.428.298
8	8703.32	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	1.206.975	1.068.745	632.999	1.006.523	846.018
9	1507.10	Ham soya fasulyesi yağı (zamkı alınmış olsun olmasın)	400.974	380.917	407.774	642.357	801.950
10	1701.14	Ham şeker kamışı (katı formda, ilave aroma veya renklendirici madde içermeyen) (kamış hariç)	369.500	408.904	466.907	657.740	780.554

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

Fas'ın İhracat Pazarları

- Ülkenin ihracat pazarlarına bakıldığında Avrupa ülkelerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Türkiye 9. sırada yer almaktadır.
- Fas'ın 2022 yılında, Türkiye pazarındaki ihracatı bir önceki yıla göre %37,6 oranında artarak 1,1 milyar USD olarak gerçekleşmiştir.

Sıra No	İthalatçı Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022	2022 Oran%
*	Dünya	29.317.739	29.592.492	27.704.922	36.578.743	42.331.463	15,73
1	İspanya	6.919.648	7.134.920	6.612.483	7.865.015	8.308.259	5,64
2	Fransa	6.381.202	6.468.842	6.056.044	7.516.064	8.088.206	7,61
3	Hindistan	1.101.799	855.400	1.191.209	1.806.734	2.694.862	49,16
4	İtalya	1.254.112	1.367.341	1.220.820	1.559.790	1.887.109	20,98
5	Brezilya	767.557	898.549	1.142.986	2.029.315	1.700.738	-16,19
6	İngiltere	830.129	727.720	566.658	1.197.087	1.609.592	34,46
7	ABD	1.379.120	1.163.737	987.648	1.103.262	1.418.273	28,55
8	Almanya	927.953	937.456	903.643	1.075.011	1.336.410	24,32
9	Türkiye	590.260	652.737	602.117	800.044	1.101.199	37,64
10	Hollanda	658.911	785.993	873.941	926.633	883.521	-4,65

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

En Çok İhraç Edilen Ürünler

SIRA NO:	GTİP NO:	Ürün Açıklaması	2018	2019	2020	2021	2022
	Toplam	Tüm Ürünler	29.317.739	29.592.492	27.704.922	36.578.743	42.331.463
1	3105.30	Diamonyum hidrojenortofosfat "diamonyum fosfat" (tabletler veya benzeri olanlar hariç)	1.271.422	939.489	1.391.742	1.983.471	3.458.926
2	8703.22	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	2.107.521	2.054.644	1.775.361	2.586.182	3.389.603
3	2809.20	Fosforik asit; polifosforik asitler (kimyasal olarak tanımlanmış olsun ya da olmasın)	1.477.068	1.413.013	1.200.014	2.204.279	2.254.490
4	3105.40	Amonyum dihidrojenortofosfat "monoamonyum fosfat" (diamonyum ile karıştırılmış olsun olmasın)	1.026.339	1.042.180	1.117.906	2.138.153	2.056.357
5	8544.30	Araçlar, uçaklar veya gemiler için ateşleme kablo setleri ve diğer kablo setleri	1.915.199	2.156.375	1.698.805	1.677.065	1.654.677

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

En Çok İhraç Edilen Ürünler

SIRA NO:	GTİP NO:	Ürün Açıklaması	2018	2019	2020	2021	2022
6	2510.10	Doğal kalsiyum fosfatlar ve doğal alüminyum kalsiyum fosfatlar, doğal ve fosfatlı...	884.160	760.461	773.549	994.759	1.322.481
7	8807.30	Uçakların, helikopterlerin veya insansız hava araçlarının parçaları (başka yerde sınıflandırılmamış) (planörler için olanlar hariç)	0	0	0	0	1.238.950
8	8703.31	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	140.822	224.515	824.531	1.037.615	1.106.926
9	0702.00	Domates, taze veya soğutulmuş	684.872	784.486	767.038	855.760	1.028.188
10	3105.59	İki gübreleyici element olan nitrojeni (nitrat hariç) içeren mineral veya kimyasal gübreler...	263.726	354.167	395.746	507.879	924.509

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

Türkiye'nin Fas'a İhracatı

	Ürün GTİP No	Ürün Açıklama	Türkiye'nin Fas'a İhracatı			Fas'ın Dünya'dan İthalatı			Türkiye'nin Dünya'ya İhracatı		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	Toplam	Tüm Ürünler	2.057.266	2.977.121	3.092.239	44.518.195	58.667.257	72.832.659	169.657.940	225.264.314	254.171.899
1	7207.11	Ağırlıkça < %0,25 karbon içeren demir veya alaşımsız çelikten yarı mamul ürünler, ...	127.843	211.899	247.280	309.627	565.670	332.650	241.867	539.736	373.647
2	2710.19	Biyodizel içermeyen petrol veya bitümlü minerallerden orta yağlar ve müstahzarlar, ...	17.548	15.490	76.593	2.792.887	4.534.645	8.803.630	2.696.762	4.663.634	9.822.336
3	8703.31	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	100.287	117.156	66.847	377.525	586.774	517.469	1.163.318	375.181	525.324
4	7113.19	Gümüş dışındaki kıymetli metallere takı eşyası ve bunların parçaları (olsun ya da olmasın)	25.021	58.671	50.070	37.100	55.146	36.879	3.498.767	6.670.524	8.027.012
5	8407.33	87. fasıldaki taşıtlarda kullanılan türde kıvılcım ateşlemeli pistonlu motor	63.066	54.003	45.975	309	388	729	149.645	121.435	93.001

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

FAS HAKKINDA GENEL BİLGİ

Türkiye'nin Fas'a İhracatı

	Ürün GTİP No	Ürün Açıklama	Türkiye'nin Fas'a İhracatı			Fas'ın Dünya'dan İthalatı			Türkiye'nin Dünya'ya İhracatı		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
6	4411.14	Kalınlığı > 9 mm olan, orta yoğunlukta ahşap "MDF" fiber levha	14.878	30.559	45.770	30.338	61.364	78.253	288.568	416.979	469.883
7	4011.10	Motorlu taşıtlarda kullanılan türde kauçuktan yeni pnömatik lastikler. istasyon vagonları ve yarışlar ...	21.950	37.380	41.519	140.140	216.996	218.840	573.632	711.350	762.913
8	8704.21	Malların taşınmasına yönelik, yalnızca sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı motorlu taşıtlar...	36.297	81.898	36.309	181.572	263.468	241.690	3.558.575	4.534.240	4.211.081
9	7213.91	Çubuklar ve çubuklar, sıcak haddelenmiş, düzensiz sarılmış bobinler halinde, demirden veya alaşımsız çelikten, dairesel ...	22.209	23.586	34.648	74.255	42.773	43.119	374.386	710.304	480.935
10	7305.39	Dairesel kesitli ve dış çapı > 406,4 mm olan demirden tüpler ve borular.	34.842	11.725	32.581	80.837	15.941	11.992	153.225	128.017	285.096

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

FAS HAKKINDA GENEL BİLGİ

Türkiye'nin Fas'dan İthalatı

	Ürün GTİP No	Ürün Açıklama	Türkiye'nin Fas 'dan İthalatı			Fas'ın Dünya'dan İthalatı			Türkiye'nin Dünya'dan İthalatı		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	Toplam	Tüm Ürünler	642.097	922.436	1.017.707	27.704.922	36.578.743	42.331.463	219.514.373	271.422.758	363.710.987
1	2301.20	Balık veya kabuklu hayvanların, yumuşakçaların veya diğer suda yaşayan omurgasızların unları, kaba unları ve pelletleri, ...	99.621	98.926	151.711	186.404	181.111	261.382	189.249	202.699	311.285
2	2809.20	Fosforik asit; polifosforik asitler (kimyasal olarak tanımlanmış olsun ya da olmasın)	54.412	186.397	141.355	1.200.014	2.204.279	2.254.490	119.254	291.142	337.118
3	8703.21	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	46.799	28.060	111.478	1.757	1.411	732	463.585	804.860	969.007
4	2510.20	Doğal kalsiyum fosfatlar ve doğal alüminyum kalsiyum fosfatlar, doğal ve fosfatlı...	64.235	83.121	101.034	0	0	0	84.041	100.764	109.931
5	8703.31	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	49.826	78.037	89.747	824.531	1.037.615	1.106.926	1.748.564	1.047.273	1.059.605

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

FAS HAKKINDA GENEL BİLGİ

Türkiye'nin Fas'dan İthalatı

	Ürün GTİP No	Ürün Açıklama	Türkiye'nin Fas 'dan İthalatı			Fas'ın Dünya'dan İthalatı			Türkiye'nin Dünya'dan İthalatı		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
6	8544.30	Araçlar, uçaklar veya gemiler için ateşleme kablo setleri ve diğer kablo setleri	22.251	50.887	58.342	1.698.805	1.677.065	1.654.677	437.699	451.922	425.862
7	3105.40	Amonyum dihidrojenortofosfat "monoamonyum fosfat" (diamonyum ile karıştırılmış olsun olmasın)	14.308	39.511	40.792	1.117.906	2.138.153	2.056.357	40.747	82.477	98.468
8	3105.30	Diamonyum hidrojenortofosfat "diamonyum fosfat" (tabletler veya benzeri olanlar hariç)	79.949	77.111	39.177	1.391.742	1.983.471	3.458.926	152.910	209.195	200.618
9	8704.21	Malların taşınmasına yönelik, yalnızca sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı motorlu taşıtlar...	21.629	26.409	24.150	2.105	148	608	656.863	747.846	814.326
10	8703.22	Motorlu otomobiller ve esas olarak motorlu taşıtların taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar...	3.874	23.179	20.066	1.775.361	2.586.182	3.389.603	2.206.945	2.175.899	2.916.434

Birim Değeri: Bin ABD Doları (\$)

FAS HAKKINDA GENEL BİLGİ

Türkiye'nin Fas'a İhracat Potansiyeline Göre Sektörler

İHRACAT POTANSİYELİ GERÇEKLEŞEN POTANSİYEL (% OLARAK)

İhracat potansiyel haritası incelendiğinde ilk 3 sektörü;

- Demirli Metaller,
- Motorlu taşıtlar ve parçalar,
- Makine ve elektrik oluşturmaktadır.

Anlaşmalar ve Vergiler

- Fas ile ülkemiz arasında “Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması” (2004), “Gümrük Konularında Karşılıklı İdari ve Teknik Yardım Anlaşması” (2003), “Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması” (2004) ve “Serbest Ticaret Anlaşması” (2006) yürürlükte dir.
- Serbest Ticaret Anlaşması ile sanayi ürünleri iki ülkenin ticaretinde gümrük vergisinden muaf hale gelmiştir. (Ayrıntılı bilgi ve istisnalar için [tıklayınız.](#))

Standartlar

- Fas'a yapılacak ihracatta ürün güvenliği ve kalite açısından zorunlu belgeler istenmektedir. Bunlar; et ürünleri için "Helal Sertifikası", gıda ürünleri için "Veteriner Sağlık Sertifikası" ve "Bitki Sağlığı Sertifikası, ilaç, kozmetik ve medikal cihazlar için "Tescil Sertifikası" dır.
- Ayrıca, ülkedeki ürün güvenliği ve denetim sistemine ilişkin bilgiye Fas'ın resmi standartlar enstitüsü "Institut Marocain de Normalisation (IMANOR) web sitesinden ulaşılabilir. (www.imanor.gov.ma)

Paketleme ve Etiketleme

- Fas'da satılacak ürünlerin etiketleri; ürün tanımlaması, ürün türü, ürün bileşimi, kullanım talimatları ve menşe ülke bilgisini içermelidir. Etiket yabancı dilde ise Arapça çevirisi olmalıdır.

Pazara Giriş Yolu

Fas pazarına giriş doğrudan ihracat yolu ile yapılabilir. Bu anlamda ikili iş görüşmeleri ve fuar katılımları öne çıkmaktadır.

Yabancılar için yatırım imkanları da bulunmaktadır. Ülke kanunlarında, bu bakımdan yerli yabancı ayrımı yoktur. Şirket kurulumu için yerli ortak veya garantör bulma zorunluluğu bulunmamaktadır.

İş Kültürü

Fas'ta günlük konuşma dilinde hem Arapça hem de Fransızca kullanılmakla beraber, iş hayatında Fransızca kullanımı yaygındır. Bu nedenle, iş yaparken kullanılacak kartvizitin bir yüzünün Arapça bir yüzünün Fransızca olması tavsiye edilmektedir.

İş hayatında yüz yüze toplantılar tercih edilir. Ayrıca, tesis ziyaretleri de önemsenmektedir. Fas'da hafta sonu tatil günleri cumartesi ve pazardır. Dini ve resmi bayramlarda işyerleri kapalı olmaktadır.

FAS HAKKINDA GENEL BİLGİ

Ticaret Müşavirlikleri ve Ataşelikler

RABAT

Mehmet Ali ORAN

Ticaret Müşaviri

Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor

4, rue Tiflet Hassan RABAT / MAROC

Tel : 00 212 537 76 76 01

Tel : 00 212 537 66 15 22

IP Tel : 0 312 204 82 08

Fax : 00 212 537 76 76 42

E-Mail : rabat@ticaret.gov.tr

KEP Adresi : tb.rabatticaretmusavirligi@hs03.kep.tr

KAZABLANKA

Burcu ÖZERGÜL ÇOLAK

Ticaret Müşaviri

Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor

Angel Boulevard d'Anfa et Rue d'Algerie, 2 eme etage,

appt. 1 CASABLANCA / MAROC

Tel : 00 212 522 27 67 57

IP Tel : 0 312 204 83 26

Fax : 00 212 522 27 67 62

E-Mail : kazablanka@ticaret.gov.tr

KEP Adresi : tb.kazablankaticaretofisi@hs03.kep.tr

FUARLAR

FUAR ADI	BAŞLANGIÇ TARİHİ	BİTİŞ TARİHİ	KONUSU	ŞEHİR
SIAM 2024	22.04.2024	28.04.2024	Tarım, Gıda, Hayvancılık Makineleri, Endüstrileri, Ekipmanları ve Gıda ve Gıda Teknolojileri	MEKNES
8.MOROCCO FASHION AND TEXTILE	23.04.2024	25.04.2024	Tekstil, Konfeksiyon, Hazır Giyim, Deri ve Teknolojileri	KAZABLANKA
SIEMA FOOD EXPO 2024	25.09.2024	27.09.2024	Gıda ve Gıda Teknolojileri	KAZABLANKA

T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından 2024 yılında destek kapsamına alınmış olan fuar listesinin tamamına ulaşmak için [tıklayınız.](#)

FAYDALI LİNKLER

Site Adı	Site Linki
 <p>TÜRKİYE CUMHURİYETİ TİCARET BAKANLIĞI</p>	https://ticaret.gov.tr/
 <p>ITC</p>	https://www.trademap.org/
 <p>KOLAY DESTEK</p>	https://kolaydestek.gov.tr/
 <p>THE WORLD BANK IBRD • IDA</p>	https://www.doingbusiness.org/
 <p>KOLAY İHRACAT PLATFORMU</p>	https://www.kolayihracat.gov.tr/

DOĐU ANADOLU İHRACATÇILAR BİRLİĞİ İHRACAT BİLGİ MERKEZİ

Daha fazla bilgi için:

WEB SİTESİ: <https://www.daib.org.tr/>

SOSYAL MEDYA: [ihracatdaib](#)

MOBİL UYGULAMA:

**ŞUBAT
2024**